

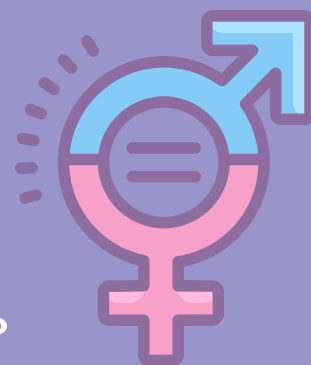

УНИВЕРЗИТЕТ У БАЊОЈ ЛУЦИ
UNIVERSITY OF BANJA LUKA

SMJERNICE ZA PREVENCIJU
SEKSUALNOG I RODNO ZASNOVANOG
UZNEMIRAVANJA

Šta je seksualno i rodno zasnovano uznemiravanje?

Da bi postojalo seksualno i/ili rodno zasnovano uznemiravanje potrebno je da se radi o neželjenom ponašanju. Neželjeno ponašanje je ponašanje koje lice na koje je ovakvo ponašanje usmjereno nije izazvalo ili tražilo, te ga je smatralo ponižavajućim ili uvredljivim.

Uznemiravanje (seksualno i rodno zasnovano) može da bude vertikalno – između nadređenog i podređenog lica (npr. student–profesor) i horizontalno – između lica gdje nije prisutan odnos nadređenosti, odnosno podređenosti (između radnih kolega, između studenata).

Seksualno uznemiravanje je neželjeno/neprijemljivo ponašanje seksualne prirode, zbog koga se određeno lice osjeća uvrijeđeno, poniženo ili zastrašeno.

Rodno zasnovano uznemiravanje je neželjeno i neprijemljivo ponašanje u vezi sa pripisanim rodom lica, kojim se omalovažava, ponižava ili vrijeđa lice u njegovom svojstvu kao muškarca ili žene.

Seksualno uznemiravanje

Neželjeno ponašanje mora da sadrži seksualni element, konotaciju ili implikaciju kako bi se okvalifikovalo kao ponašanje seksualne prirode. Seksualno uznemiravanje može da se sastoji od različitih oblika verbalnog, neverbalnog ili fizičkog ponašanja seksualne prirode koje lice koje je izloženo ovom ponašanju ne želi.

Primjeri verbalnog ponašanja su:

- Zahtijevanje dodira, zagrljaja,
- Upućivanje seksualnih prijedloga,
- Upućivanje uvreda, komentara, opaski ili aluzija seksualne prirode,
- Neželjeni pozivi na sastanke, flertovanje ili traženje seksualnog odnosa ili seksualnih usluga,
- Neželjena pitanja o seksualnom životu,
- Upućivanje uvredljivih viceva, seksualnih šala i dobacivanje,
- Komentarisanje nečije seksualne (ne)privlačnosti,
- Pisanje seksualno eksplicitnih ili sugestivnih poruka (SMS i e-poruka) ili pisama,
- Širenje seksualnih glasina (uključujući i onlajn),
- Uslovljavanje ostvarivanja koristi i napredovanja na poslu seksualnim uslugama,
- Prijetnje kažnjavanjem lica koje odbija udovoljiti seksualnim ponudama...

Neverbalno ponašanje obuhvata sva ponašanja, odnosno izraze od strane lica, koji ne obuhvataju riječi odnosno zvukove, na primjer izraze lica, pokrete tijelom ili simbole.

Neverbalno ponašanje obuhvata, ali se ne ograničava na:

- Gestikulacije i insinuacije koje upućuju na imitaciju seksualnog odnosa,
- Izlaganje, prikazivanje ili slanje pornografije, seksualno eksplicitnih slika, karikatura, postera ili drugih seksualnih slika (uključujući i onlajn).

Fizičko ponašanje odnosi se na svako seksualno ponašanje lica, koje uključuje kontakt s tijelom lica koje je izloženo neželjenom ponašanju.

Fizičko ponašanje obuhvata, ali se ne ograničava na:

- Dodire seksualne prirode, zagrljaje, poljupce,
- Štipanje, milovanje, udaranje, stiskanje drugog lica
- Nepotrebne fizičke kontakte s tijelom drugog lica i nepotrebnu bliskost (invazija ličnog prostora),
- Fizičko nasrtanje.

Rodno zasnovano uznemiravanje

Rodno zasnovano uznemiravanje je neželjeno i neprimjereno ponašanje u vezi sa pripisanim rodom lica, kojim se omalovažava, ponižava ili vrijeđa lice u njegovom svojstvu kao muškarca ili žene. Podrazumijeva neželjeno verbalno, neverbalno i/ili fizičko ponašanje u vezi sa pripadnosti lica određenom rodu.

Primjeri rodno zasnovanog uznemiravanja, između ostalog, su:

- Upućivanje neprimjerenih komentara o nečijim fizičkim osobinama ili ponašanju na osnovu roda (npr. izjava da je ženi mjesto u kući ili da nije podobna za određeni posao),
- Upućivanje komentara ili nekorektan odnos prema licima koja se ne ponašaju u skladu sa stereotipnim rodnim ulogama,
- Grub i vulgaran humor ili jezik u odnosu na rod/pol,
- Verbalno zlostavljanje nekoga, prijetnje ili podrugivanje nekome na osnovu roda/pola,
- Neprijateljska radna sredina prema pripadnicima određenog pola (npr. isključivanje pripadnika jednog pola iz radnog okruženja, radnih zadataka, omalovažavanje rezultata rada, itd.).

STOP
DISCRIMINATION

Interna procedura za preventivno djelovanje

Svi studenti, akademsko osoblje i zaposleni na fakultetu dijele odgovornost za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja na visokoškolskoj ustanovi.

Internu proceduru za rješavanje seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja sprovode savjetnici za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja.

Interna procedura ne podrazumijeva preduzimanje radnji čiji je osnovni cilj utvrđivanje postojanja uznemiravanja, niti radnje koje upućuju na istragu. Interna procedura takođe ne predviđa sankcije za lica koja ispoljavaju navodno neželjeno ponašanje.

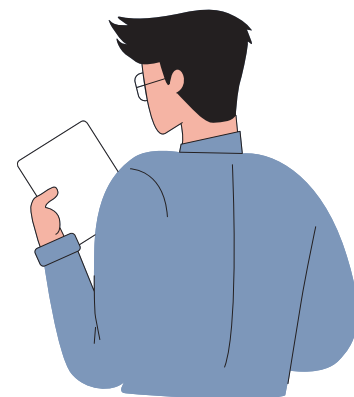
Ciljevi interne procedure su zaustavljanje i sprečavanje seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja na Univerzitetu. Svrha procedure kao takve jeste da zaposlenima odnosno studentima omogući rješavanje različitih situacija prije nego što one dostignu nivo protivpravnog ponašanja ili kršenja etičkih kodeksa, odnosno pravila ponašanja obrazovnih institucija u kojima rade/studiraju.

Interna procedura je proces koji služi licu koje je izloženo navodnom neželjenom ponašanju da ovakvo ponašanje zaustavi u dobroj vjeri. Osim ovoga, primjenom interne procedure pokazuje se i posvećenost obrazovne institucije (kroz postupanje savjetnika za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja) da preduzme korake ka razrješenju situacije neželjenog ponašanja, te da radi na prevenciji.

Smjernice za prevenciju seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja zasnivaju se na pretpostavci da lica izložena ovakvom ponašanju prvenstveno žele da navedeno ponašanje prestane kako bi mogla nastaviti da rade ili studiraju u prijatnoj i profesionalnoj atmosferi. U slučaju pojave neželjenog ponašanja, licu koje je izloženo takvom ponašanju preporučuje se pokretanje interne procedure za rješavanje neželjenog ponašanja. U slučajevima seksualnog i rodno zasnovanog uznemiravanja, nijedna odredba ovih smjernica ne može da se tumači kao ograničavanje ili umanjivanje prava na vođenje disciplinskog, krivičnog ili građanskog postupka.

Šta uraditi ukoliko smatrate da ste izloženi seksualnom i rodno zasnovanom uznemiravanju?

Lica koja smatraju da su bila ili da su izložena neželjenom ponašanju ohrabruju se da se direktno obrate licu koje ispoljava neželjeno ponašanje – bilo lično, u pismenom obliku ili telefonom – kako bi mu dala do znanja da je predmetno ponašanje neželjeno, da ih vrijeđa, stvara nelagodnost ili utiče na obavljanje svakodnevnih aktivnosti. Ovim licima se preporučuje da vode evidenciju o tome kada i na koji način su ostvarile kontakt i kakva je bila njegova sadržina.

Lica kojima je neugodno direktno se obratiti licu koje ispoljava neželjeno ponašanje, ili direktno obraćanje nije rezultovalo prestankom ispoljavanja neželjenog ponašanja, mogu da zatraže pomoć savjetnika - prorektora za ljudske i materijalne resurse, na telefon: +387 51/321-178 ili na imejl: prorektor.kadrovi@unibl.org.

